MODALITĂŢI DE DEFINIRE A TERMENILOR METEOROLOGICI ÎN SECŢIUNEA „PENTRU AEROLOGHIE" DIN *GRAMATICA FIZICII,* TRADUSĂ DE AMFILOHIE HOTINIUL

ANDREEA-VICTORIA GRIGORE
Universitatea din Bucureşti

1. Introducere

Obiectivul principal al lucrării de faţă îl constituie prezentarea unor particularităţi lingvistice ale **terminologiei meteorologice (TMt)**, o terminologie a unei ştiinţe cu un impact social larg, puţin analizată din perspectivă lingvistică în spaţiul românesc. Acest obiectiv este strâns legat de studierea diacronică a **TMt**, în contextul unui număr redus de lucrări care au avut în vedere aspectele evolutive ale terminologiei în discuţie. Prin analiza propusă în cele ce urmează, lucrarea vine în continuarea unor contribuţii care s-au ocupat de chestiuni punctuale sau generale care ţin de nivelul diacronic al **TMt** (Grigore 2014, 2015).

Ca obiectiv secundar, lucrarea îşi propune să identifice diversele modalităţi de definire a termenilor meteorologici din secţiunea „Pentru aerologhie" din *Gramatica fizicii*. Respectiva lucrare, cu un profund caracter ştiinţific, a fost tradusă de către episcopul moldovean Amfilohie Hotiniul la sfârşitul secolului al XVIII-lea (cca. 1790) şi reprezintă o sursă importantă în conturarea meteorologiei ca domeniu ştiinţific independent de geografie.

În ce priveşte structura lucrării, prima secţiune (*Studierea diacronică a terminologiei meteorologice*) trece în revistă câteva dintre lucrările anterioare care au avut ca obiect cercetarea diacronică a **TMt**. A doua subdiviziune (*Observaţii generale despre* Gramatica fizicii, *tradusă de Amfilohie Hotiniul*) constă în indicarea unor consideraţii preliminare asupra corpusului selectat. A treia subdiviziune (*Modalităţi de definire a termenilor meteorologici în secţiunea „Pentru aerologhie"*) discută definiţiile propriu-zise ale unor termeni din meteorologie, în timp ce ultima parte a cercetării (*Concluzii*) enunţă observaţiile finale rezultate prin analiza efectuată.

2. Studierea diacronică a terminologiei meteorologice

Lucrările anterioare care au studiat diacronic **TMt** au adoptat diferite perspective de abordare. Într-o primă fază, evoluţia inventarului de termeni meteorologici a fost urmărită doar pe parcursul epocii de modernizare a limbii române literare (1760–1860), prin contribuţiile lui N. A. Ursu (1962a, 1962b şi, alături de Despina Ursu, 2006, 2011a, 2011b). Adesea, evoluţia inventarului şi, implicit, a **TMt** în sine, a fost pusă în legătură cu parcursul terminologiei geografice, deoarece mulţi termeni meteorologici sunt indicaţi, iniţial, ca

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

geografici. La nivelul dicţionarelor generale, delimitarea clară a meteorologiei ca domeniu independent de geografie are loc prin introducerea mărcii diastratice *Met.* şi, ulterior, *meteor.*, cu un parcurs diferit de cel al mărcii *geogr.* (Toma 2011).

Ulterior, buletinele meteorologice din perioade diferite au devenit o parte importantă a analizelor diacronice. În unele cercetări de tip stilistic, s-a luat în considerare perspectiva în care contemporanii percep un buletin meteo difuzat în perioada comunistă, în care se evidenţiază abundenţa de ornamente clasice, popularizate de retorica şcolară (Zafiu 2012). De asemenea, s-a încercat o analiză complexă (la nivel lexical, sintactic şi stilistic) a primelor rubrici meteo din presa scrisă, furnizate imediat după apariţia Institutului meteorologic din Bucureşti, în anul 1884 (Zafiu 2015).

Relativ recent, studierea diacronică a termenilor care desemnează fenomenele atmosferice a reprezentat o parte componentă a unui proiect derulat de o echipă de cercetători, lingvişti şi meteorologi, de la Universitatea „Al. I. Cuza" din Iaşi (Florescu (ed.) 2015). În volumul care a rezultat în urma proiectului a fost inclus un *Dicţionar al fenomenelor atmosferice* (DFA), care cuprinde informaţii lexicografice preţioase, cum ar fi etimologiile termenilor meteorologici, structurarea cronologică a sensurilor şi a citărilor şi, ori de câte ori a fost posibil, indicarea primei atestări a lexemelor aparţinând fiecărei serii terminologice în parte (Florescu (ed.) 2015: 325–678).

3. Observaţii generale despre *Gramatica fizicii*, tradusă de Amfilohie Hotiniul

Se consideră că primele texte româneşti de geografie au apărut la începutul secolului al XVIII-lea, din raţiuni didactice (Ursu 1962a: 13). Deşi sunt traduceri ori compilaţii ale unor texte din greacă, rusă şi, ulterior, ale unor manuale apusene, acestea au avut meritul de a fi contribuit la formarea unui limbaj specializat al geografiei pe teritoriul românesc (Ursu 1962a: 13–20).

Printre traducerile sau compilaţiile după manualele de geografie din Europa Occidentală, în special din Italia, se numără *Gramatica de la învăţătura fizicii* (sau *Gramatica fizicii*), tradusă de episcopul moldovean Amfilohie Hotiniul în jurul anului 1790. Pe lângă faptul că textul în sine reprezintă o introducere elementară în ştiinţele naturii, importanţa *Gramaticii fizicii* rezidă în calitatea sa de document lingvistic românesc de la sfârşitul secolului al XVIII-lea (Ursu 1962a: 19), marcând, aşadar, o perioadă din evoluţia limbii române literare, aflată la graniţa dintre epoca veche şi cea modernă.

Problemele de geografie şi de cosmografie sunt discutate numai în câteva capitole din *Gramatica fizicii* şi sunt semnalate ca atare prin titluri sugestive, care dovedesc importanţa pe care traducerea episcopului moldovean a avut-o în evoluţia terminologiei geografice şi a stilului ştiinţific în limba română: „Învăţătură de obşte pentru globu pământului, cu o arătare pentru şfera meşteşugoasă au meşteşugul şferii"; „Pentru zidirea pământului şi pentru celi deosăbite straturi au rânduri de pământ, minerali, metali, pietri şi alti suptstări ce să găsesc într-însul făcute"; „Pentru idrografie, adică pentru apă, pentru a sa greutate, pentru mare, al său început, pentru a sa rătunzime şi întinsoare, curgere, întoarcire şi sărătura, pentru pricina izvoarălor, pentru râuri, lacuri şi pentru apropierea celor deosăbite api" (Ursu 1962a: 19–20).

Partea a III-a din *Gramatica fizicii*, intitulată „Pentru aerologhie, pentru atmosferă, pentru vânturi, pentru metéore şi pentru ivirile cereşti", este cea care conţine chestiuni de meteorologie (GF 1990: 123–137). Titlul evidenţiază împărţirea secţiunii a III-a în patru capitole, repartizate fiecăruia dintre cele patru elemente majore sau categorii de elemente care

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

delimitează meteorologia, cunoscută în acea vreme sub numele de aerologie. Astfel, cele patru capitole vizează atmosfera, vânturile, meteorii şi fenomenele optice.

La rândul lor, fiecare capitol poartă câte un titlu semnificativ: (1) „Pentru aerologhie, unde să caută pentru a sa minunată fire şi a sali apropieri şi lucrări", (2) „Pentru animografie", (3) „Pentru meteorografie de obşte, adică pentru ceţi, negure, noori, roaă, omăt, grindine, gheaţă, fulgere, tunete, focuri, «draci zburători» şi altile de asemine arătări" şi (4) „Pentru fantasmografie, adică pentru ivirile cereşti, pentru curcubău şi pentru ţărcălamuri şi pentru sori şi pentru luni mincinoase".

Informaţii utile pentru prezenta discuţie decurg din titlurile şi din conţinutul fiecărui capitol existent în secţiunea „Pentru aerologhie". Primul capitol este alocat aerului şi, mai ales, acelor chestiuni care astăzi sunt cunoscute ca oscilaţii ale presiunii atmosferice. Drept urmare, capitolul cuprinde, într-un stadiu elementar, explicaţii de ordin tehnic despre măsurătorile făcute cu barometrul. Subiectul celui de-al doilea capitol este mişcarea aerului (vântul), în vreme ce al treilea capitol se concentrează asupra unei game largi de fenomene atmosferice, care aparţin domeniului meteorologic într-o mai mică sau mai mare măsură (de la *ceaţă* şi *negură* până la *fulgere* şi *tunete*). Nu sunt omise nici fenomenele desemnate în terminologia populară prin sintagma *draci zburători*, legată de un fenomen electric şi, implicit, de domeniul fizicii. În sfârşit, capitolul al patrulea este rezervat unor fenomene optice (de pildă, curcubeului).

Secţiunea „Pentru aerologhie" se remarcă printr-un inventar bine delimitat de termeni meteorologici. Pe de o parte, există termeni care, simultan, sunt cuvinte uzuale fixate în limba română de la sfârşitul secolului al XVIII-lea (CEAŢĂ, GER, NOR, PLOAIE, ROUĂ, VÂNT etc.). Pe de altă parte, se constată apariţia unor termeni speciali, cu un grad ştiinţific mai ridicat, care, cu această ocazie, sunt impuşi în **TMt** (AEROLOGIE, METEOR etc.). Prin modul în care este structurată şi redactată secţiunea „Pentru aerologhie", se observă o puternică specializare a subdomeniului meteorologic, care duce la independenţa sa faţă de domeniul mai vast al geografiei. Ca urmare a acestui fapt, partea a III-a din *Gramatica fizicii* poate fi considerată un mic tratat de meteorologie (Grigore 2015: 492).

4. Modalităţi de definire a termenilor meteorologici în secţiunea „Pentru aerologhie"

Dată fiind prezenţa unor termeni meteorologici (unii dintre aceştia, strict specializaţi) în secţiunea „Pentru aerologhie", impunerea lor în **TMt** s-a realizat prin definiţii mai mult sau mai puţin ştiinţifice. În plus, contextul aparte în care se regăsesc termenii avuţi în vedere justifică utilizarea lor autonimă în secţiunea amintită (Grigore 2015: 485, 492)[1].

Unele definiţii ale termenilor meteorologici (deopotrivă, cuvinte uzuale şi unităţi specializate din **TMt**) se caracterizează printr-o manieră de redactare didactică (exemplele (1) şi (2)). Manifestată printr-o gradaţie de la simplu la complex a informaţiilor fundamentale pentru domeniul meteorologic, această primă modalitate de definire se aseamănă cu cea întâlnită în dicţionarele explicative actuale.

(1) *Aera este o curgere moale pentru că are toate apropierile curgerii, are trup, este gré şi se disfac părţile ei la tot ceea ce o loveşte şi cu uşurinţă iarşile se leagă unile de altile*. (GF 1990: 123, *s.n.*)

[1] Clasificarea modalităţilor de definire din secţiunea „Pentru aerologhie" a fost precizată anterior în Grigore (2015: 492–494). Demn de menţionat este faptul că, din acea clasificare, lipsesc a cincea şi a şasea modalitate, ambele analizate în lucrarea de faţă.

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

(2) *Vaporii ori ceţi sânt o mulţime de părticeli apoase osebite de pe faţa apei şi de pe a pământului umed.* (GF 1990: 131, *s.n.*)

Cea de-a doua modalitate de definire se bazează pe oferirea unor informaţii etimologice, urmate de definiţia propriu-zisă a termenilor (exemplele (3) şi (4)). Modalitatea este folosită mai ales în cazul unor unităţi terminologice neologice precum ANIMOGRAFIE şi METEOR(ON), devenind un mijloc de impunere în limba română a unor elemente din **TMt**.

(3) *Cuvântul Animografie vine de la a n i m o s, „vânt", g r a f i e, „scrisoare" care va să zică „scrisoarea vânturilor".* (GF 1990: 128, *s.n.*)

(4) *Cuvântul m e t e o r o n vasăzică „înălţare în-sus", ori de asupra noastră, în áera cum sânt nourii, fuljerile şi alt. Care să aleg de trii feliuri: De apă, de áeră şi de foc. Celi de apă sânt făcute de ceţi şi de părticeli apoase, că căldura soarelui le dezlipeşte şi le trage în sus, şi care áera le face, sunt multi feliuri de picături, cum sânt negurile, noorii, ploile şi alt.*
Celi de áera, cumu-i vântul şi a sali diosebite feliuri. Dar a vorbi cu apropiere, vântul nu esti cu totul o meteoră nici să face vreuna din însuşi vântu.
Celi de foc sânt făcute de o râdicare grasă şi de pucioasă, născute la o suptstare silitroasă de a áerii, la care pricinuiesc arătări de lumină, cumu-s fulgerile, „zmei zburători" şi alt. (GF 1990: 131, *s.n.*)

A treia modalitate de definire foloseşte ierarhizări simple, aflate într-un stadiu incipient, din cadrul cărora sunt absente criterii complexe de diferenţiere (exemplul (5); vezi *supra* exemplul (4)). Lipsa unor criterii specializate este însă suplinită de trimiterea la oameni de ştiinţă sau la cercetători care au avut printre preocupările lor şi chestiuni considerate astăzi ca fiind meteorologice. Este cazul exemplului următor, în care se face referire la împărţirea vânturilor în patru categorii distincte. Împărţirea este atribuită lui Baconie şi precizarea numelui său are rolul de a legitima informaţia ştiinţifică furnizată.

(5) *Vântul nu este alta decât o curgere ori un val de aeră, ca un râu ori o curgere de apă. Baconie împarte vânturile în patru feliuri, care sânt:*
1. Vânturile care suflă tot de la aceleaşi părţi.
2. Vânturile cu orânduială carele suflă ori bat numai în oarecare vremi şi de la aceeaşi parte.
3. Vânturile slujitoare carele sânt supuse la ţări, la timpuri, la vremi şi alt.
4. Vânturile slobodi, carile suflă de toate părţile şi în toate vremile. Dar această despărţire de vânturi nu esti atâta de firească cumu-i aceea carele vine, de care să cunosc trii feliuri de vânturi, anume: 1. vânturile cu orânduială de obşte carile suflă, au bat cu orânduială de la coaste; 2. vânturile cu orânduială schimbată numite muzoni; 3. vânturile de obşte sau pricinuitoare. Aceste sânt aceleaşi vânturi slobode, ce s-au împărţit mai înainte. (GF 1990: 128, *s.n.*)

Cea de-a patra modalitate de definire se apropie de definiţiile enciclopedice sau ostensive înregistrate, frecvent, în dicţionarele generale actuale (exemplul (6)). Această modalitate porneşte de la menţionarea proprietăţilor fundamentale ale unui element sau ale unui fenomen meteorologic.

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

(6) *Atmosfera închipuieşte un trup rătund, care împrejoară Pământul şi esti plin de ceţi, trase de la răzile soarelui, di pe faţa pământului.*
Celi începătoare apropieri sânt aceste: 1. Aera este moale şi curgătoare şi nu poate să fie îngheţată ca apa. 2. Este preveditoare, ori văzută până unde esti nevăzută. 3. Poate să fie rărită şi îndesită. 4. Are o putere şi o vârtute elastică ori râdicătoare. 5. Este gre ori cumpănitoare. 6. Are a sali margini şi hotară, unde într-o urmare nu esti nesăvârşită. 7. Esti trebuincioasă la viiaţă, la văpae, la foc, la lumină şi alt. (GF 1990: 123, *s.n.*)

Nu de puţine ori, definiţia începe cu indicarea termenului care denotă un anumit element ori fenomen atmosferic şi continuă cu precizarea condiţiilor fizice favorabile producerii respectivei manifestări meteorologice (exemplele (7)–(9)). În mare parte asemănătoare cu definiţiile enciclopedice din lucrările lexicografice de uz general din prezent, cea de-a cincea modalitate de definire identificată în fragmentul din *Gramatica fizicii* se încheie cu oferirea unor explicaţii foarte detaliate. Frecvenţa ridicată a acestora apropie anumite pasaje din traducerea arhiereului moldovean de un text de popularizare din zilele noastre.

(7) *Meteorile carele să fac din ceţi sânt noorii, care câştigă ceţile, că altă nu sânt decât o adunare de ceţi scoase din mări şi din pământ, şi care să râdică în áeră până când sânt de greutate întocma cu áera, întru care apoi după urmare înoată şi plutesc, lovindu-se şi mestecându-se unii cu alţii, să îngroaşă şi se fac deşi şi grei şi cu cât or fi mai supţiri şi mai rari, cu atâta vin mai uşori şi să râdică în sus.* (GF 1990: 132, *s.n.*)

(8) *Toţi ştiu că ploae să face din nouri, dar în ce feliu să face puţini cunosc. Iată închipuire: când sânt multe adunări de nouri înpinse încoace şi încolo de la purtare vânturilor, vin a se mesteca şi a să întrupa la un loc şi aşé îndesându-se unii cu alţii vin a se dizlega întru a lor cea dintâi supt stare de apă, şi apa într-acel feliu făcută de la nouri, fiind mai gré decât áera trebue de nevoe să cadă pintre áeră în chipul carele noi îi dăm nume de ploae, care cade în picături, iar nu într-acel feliu care s-au unit şi s-au îndesit în áera. Că nu adivărat că ar cădé într-o mulţime de nu s-ar sprijini de aeră. Dar aera o împarte şi o zdrumică în părticeli cât să pot mai mici, după măsura care trece prin aera până ce vine la noi.* (GF 1990: 132, *s.n.*)

(9) *Roa încă esti un feliu de ploae, dar cu această osebire, că ploaia cade în toate vremile în picături mari, dar roa cade numai în oarecare vremi şi în picături aşe de supţiri şi aşe de mici, că nici nu să pot vedé până nu să îndesesc şi se popresc asupra vârvurilor de frunze, erbi şi alt.* (GF 1990: 133, *s.n.*)

În două cazuri distincte s-a inventariat a şasea modalitate de definire a termenilor meteorologici. În această situaţie, un element de paratextualitate (anume, un subtitlu) anticipă furnizarea explicaţiilor referitoare la apariţia unui fenomen meteo. Drept urmare, în exemplul numerotat cu (10) apare subtitlul *Meteoron ori arătare, care noi o chemăm o m ă t*, pe când definiţia termenului GER este precedată de subtitlul *Gheaţa şi frigul au gerul* (exemplul (11)).

(10) *Meteoron ori arătare, care noi o chemăm o m ă t. Omătul să face când vaporii au ceţile s-au îndesit mult, dar nu îndestul, ca să vie în suptstare apei. Atunce un oarecare grad de frig în aera ce mai presus, îndatoreşte acesti ceţi a să schimba într-o suptstare vârtoasă, aspră şi a să îngheţa, la care multi părţi să unesc într-un loc şi*

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

fac mititeluţe petecuţe au pânzişoare de o suptstare albă, puţin mai gre decât aera, care pentru aceea să cuboară au cade încet pintre aeră, şi pentru a să uşurinţă îi silită a da multi feliuri de clătiri şi chipuri, care i să pricinuiesc de la aeră şi de la vânt şi aceasta esti ceea ce noi chemăm omăt, când agiunge până la noi. (GF 1990: 133, *s.n.*)

(11) *Gheaţa şi frigul au gerul. Zice dascălul Haine, că frigul au gerul să trag de la o suptstare săroasă, care pluteşte în aeră. A căror părticeli subţiri şi ascuţite întră singure în porii părticelilor apii, ca nişte ace şi întăresc şi sticlesc apa pe de-asupra. Şi pe aceli suptstări umede de apă şi pământ noi le numim îngheţătură. Şi gheaţă – faţa apii întărită şi steclită. Iar când soarile dizleagă acesti părticeli sărate şi le preface în moină, faţa apii şi altile întorc iarşile în starea lor ce firească.* (GF 1990: 133, *s.n.*)

Cu privire la ultima situaţie prezentată, interesantă nu este numai anticiparea definiţiei prin subtitlu, ci şi inserarea unei noi trimiteri la un cercetător care s-a ocupat de studierea fenomenelor meteorologice, în speţă, dascălul Haine. Se observă, astfel, o nouă încercare de legitimare a discursului ştiinţific prezentat în micul tratat de meteorologie.

5. Concluzii

Pe baza analizei efectuate, se poate afirma că modalităţile variate de definire regăsite în scurtul tratat tradus de Amfilohie Hotiniul au un rol fundamental în conturarea unui nou domeniu ştiinţific, de sine stătător (anume, meteorologia) şi în îmbogăţirea inventarului său de termeni. Unităţile terminologice proprii meteorologiei sunt impuse în limba română literară cu ajutorul definiţiilor în care există informaţii etimologice, taxonomice şi/sau enciclopedice.

O manieră de redactare a definiţiilor introduce în mod treptat detalii semnificative despre anumite fenomene atmosferice. Această modalitate gradată reprezintă un aspect dictat de considerentele de ordin didactic în virtutea cărora apar traducerile din secolul al XVIII-lea ale unor manuale occidentale. De asemenea, dat fiind că acele traduceri sunt bogate în împrumuturi neologice, furnizarea etimonului înaintea definirii propriu-zise constituie un mod de a impune un anumit termen în limbajul specializat (vezi, de exemplu, termenii ANIMOGRAFIE şi METEOR).

Întrucât secţiunea „Pentru aerologhie” este unul dintre primele texte care dezbat chestiuni geografice (prin restrângere, meteorologice), unele dintre definiţii nu se bazează pe ierarhii conceptuale complexe, iar criteriile sunt mult simplificate. În ciuda acestui fapt, cu o frecvenţă ridicată, se încearcă acoperirea unor lacune, inevitabile într-un text ştiinţific timpuriu, prin diferite moduri: fie se descrie formarea propriu-zisă a fenomenelor atmosferice (fără a se insista, totuşi, asupra amănuntelor ştiinţifice), fie se precizează surse incontestabile (nume ale unor cercetători interesaţi de fenomenele meteo) (vezi pasajele care privesc termenii GER şi VÂNT).

SURSE

GF 1990 – ***, *Gramatica de la învăţătura fizicii*, tradusă de Amfilohie Hotiniul, [Moldova], cca. 1790, în L. P. Derzaceva (redactor responsabil), 1990, *Gramatica de la învăţătura fizicii*, Chişinău, [Editura] Ştiinţa, p. 123–138.

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Florescu, Cristina (ed.), 2015, *Terminologia meteorologică românească a fenomenelor atmosferice (ştiinţific vs popular)*, Iaşi, Editura Universităţii „Al. I. Cuza”.

Grigore, Andreea-Victoria, 2014, „Câteva observaţii asupra folosirii termenului VREME în *Foletul novel*”, *Analele Universităţii din Bucureşti. Limba şi literatura română*, anul LXIII, p. 15–26.

Grigore, Andreea-Victoria, 2015, „Evoluţia inventarului în terminologia meteorologiei. Niveluri de utilizare”, în Marius Sala, Maria Stanciu Istrate, Nicoleta Petuhov (eds.), *Lucrările celui de-al Cincilea Simpozion Internaţional de Lingvistică* (Bucureşti, 27–28 septembrie 2013), Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold, p. 478–497.

Toma, Alice, 2011, „Probleme actuale ale terminologiilor vechi româneşti. Exemplul geografiei”, în Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Alice Toma, Rodica Zafiu (eds.), *Studii de lingvistică. Omagiu doamnei profesoare Angela Bidu-Vrănceanu*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 321–332.

Ursu, N. A., 1962a, *Formarea terminologiei ştiinţifice româneşti*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Ursu, N. A., 1962b, *Indice de cuvinte şi forme*, în Ursu 1962a: 127–300.

Ursu, N. A., Despina Ursu, 2006, *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare*, vol. al II-lea, Iaşi, Editura Cronica.

Ursu, N. A., Despina Ursu, 2011a, *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare*, vol. al III-lea, *Repertoriu de cuvinte şi forme. Supliment*, Partea I (literele A–M), Iaşi, Editura Cronica.

Ursu, N. A., Despina Ursu, 2011b, *Împrumutul lexical în procesul modernizării limbii române literare*, vol. al III-lea, *Repertoriu de cuvinte şi forme. Supliment*, Partea a II-a (literele N–Z), Iaşi, Editura Cronica.

Zafiu, Rodica, 2012, „Contraste stilistice”, în *Păcatele limbii: Contraste stilistice – Fundaţia România literară*, nr. 5, articol preluat din *România Culturală – Institutul Cultural Român*, site accesat ultima oară în data de 18.02.2012 <http://www.romlit.ro/contraste_stilistice>.

Zafiu, Rodica, 2015, „Din istoria discursului meteorologic: «Buletinul atmosferic» în presa românească din anii 1884–1916”, în Florescu (ed.) 2015: 241–258.

MEANS OF DEFINING METEOROLOGICAL TERMS IN THE SECTION ‘ON AEROLOGY’ FROM *THE GRAMMAR OF PHYSICS,* TRANSLATED BY AMFILOHIE HOTINIUL

(*Abstract*)

Due to the fact that diachronic aspects of meteorological terminology have not been thoroughly studied from a linguistic perspective, this paper aims to examine various means of defining meteorological terms encountered in the section “Pentru aerologhie” (‘On Aerology’). The section is taken from *Gramatica fizicii* (*The Grammar of Physics*), a Western European textbook of natural sciences translated into Romanian by the Moldavian bishop Amfilohie Hotiniul around the year 1790. Based on a didactic manner in which scientific information is presented, the aforementioned section is characterised by a considerable amount of definitions, which include encyclopaedic, etymological or taxonomic details. Moreover, those definitions represent ways in which several meteorological terms are introduced and accepted into Romanian.

BDD-V2340 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:45 UTC)